

Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden myöntämisen perusteet vuodelle 2026: tukipalveluiden, liikkumista tukevan palvelun ja muiden sosiaalipalveluiden myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 13.11.2025 § 48
1657/05.00.00/2025

Valmistelija vastuualuejohtaja Tuija Koivisto p. 040 513 5821
palvelujohtaja Mirja Ahoniemi p. 040 550 3719
palvelupäällikkö Riikka Lamminen p. 040 569 5761

Selostus asiasta

Yleistä

Keski-Suomen hyvinvointialueelle on syntynyt kumulatiivista alijäämää 255 miljoonaa euroa vuosilta 2023–2024. Vuoden 2025 osalta alijäämä tulee kasvamaan arviolta 74 M€. Alijäämän kattamiseen tarvitaan edelleen aktiivista sopeuttamista ja uusia sopeuttamistoimenpiteitä. Osa toimenpiteistä on palveluiden järjestämistä koskevia ja osa operatiivisesti toteutettavia toiminnan muutoksia. Keski-Suomen hyvinvointialue on arviointimenettelyssä, jossa on todettu, että Keski-Suomen hyvinvointialueella ikääntyneiden palveluissa on koko maata selkeästi raskaampi palvelurakenne, johon tulee kohdistaa toimenpiteitä. Toimenpiteenä on käynnissä palveluverkkotyön ensimmäisen vaiheen toteutus ja esityksessä on palveluverkkotyön toinen vaihe. Palveluverkkotyössä esitetyjä muutoksia tulee määrätietoisesti viedä eteenpäin palvelurakenteen keventämisen toteuttamiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialueen tavoitteena on, että keskisuomalaiset saavat palvelut oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti. Palveluissa keskeinen periaate on tukea arjessa apua tarvitsevien kykyä elää arvokkaasti ja omatoimisesti kotona oikea-aikaisilla ja riittävillä palveluilla. Palvelut tukevat asiakkaiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä sekä turvallisuutta. Keski-Suomen hyvinvointialue järjestää tukipalveluita omana toimintana, palvelusetelillä ja ostopalveluina.

Myöntämisen perusteisiin sisältyvät sosiaalihuoltolain 19§ mukaiset tukipalvelut, 23§ liikkumista tukeva palvelu sekä muut sosiaalipalvelut. Myöntämisperusteissa määritellään perusteet julkisin varoin myönnettäville palveluille. Asiakkaat ohjautuvat palveluihin ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta. Asiakas ja tarvittaessa asiakkaan läheinen osallistuu palvelutarpeen arviointiin ja palveluidensa suunnitteluun, jolla vahvistetaan asiakkaan osallisuutta ja itsenäistä suoriutumista. Palvelut myönnetään asiakkaan kokonaisarviointiin perustuen yhtenäisillä myöntämisperusteilla. Jokaiselle asiakkaalle nimetään omatyöntekijä, joka myöntää asiakkaalle palvelut sekä huolehtii asiakassuunnitelman laadinnasta ja toteutumisesta.

Yhteys strategiaan

Yhdenmukaisilla myöntämisperusteilla vahvistetaan asukkaiden yhdenvertaisuutta ja palveluiden saatavuutta eri alueilla hyvinvointialueen strategian mukaisesti. Palveluiden myöntämisperusteissa ohjataan palveluiden kustannusvaikuttavaa käyttöä ja edistetään asukkaiden hyvinvointia.

Lainsäädäntö

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014), Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023), Laki hyvinvointialueesta (611/2021).

Nykytilankuvaus

Sosiaalihuoltolain mukaisia tukipalveluita, liikkumista tukevia palveluita ja muita sosiaalipalveluita järjestetään hyvinvointialueella omana palvelutuotantona, ostopalveluina ja palvelusetelillä. Päivätoimintaa lukuun ottamatta palvelut järjestetään asiakkaan kotiin. Turvapalvelun asiakkaita on 4056. Ikääntyneiden osallisuutta ja toimintakykyä ylläpitävän päivätoiminnan piirissä asiakkaita on ollut tänä vuonna tammi-syyskuun aikana omassa toiminnassa 1208 asiakasta, ostopalveluissa 28 asiakasta (Kinnula ja aistivammaisten päivätoiminta). Sosiaalihuoltolain mukaisissa liikkumista tukevilla palveluilla on 80-95 asiakasta kuukausittain. Tukipalveluiden palvelusetelissä kuukausittainen asiakasmäärä on vaihdellut 28 asiakkaasta 73 asiakkaaseen.

Vaikutusten arviointi

Myöntämisperusteet vaikuttavat merkittävästi asiakkaiden ohjautumiseen palveluihin, palveluiden oikea-aikaisuuteen ja palveluista aiheutuviin kustannuksiin. Myöntämisperusteita on päivitetty vuosittain. Lisäksi myöntämisperusteet päivitettiin 1.7.2025. Päivityksissä on huomioitu omavalvonnan ja aluehallintoviraston antama ohjaus. Esityksessä olevat myöntämisperusteiden muutokset ovat käyneet omavalvonnassa luonnosvaiheessa ja omavalvonnan kommentit on huomioitu valmistelutyössä. Sosiaalihuoltolain mukaisten tukipalveluiden, liikkumista tukevien palveluiden ja muiden sosiaalipalveluiden osalta myöntämisperusteisiin ei esitetä merkittäviä muutoksia. Tekstiosuuksia on tiivistetty entisestään ja poistettu palvelukuvaukseen tai toiminnan kuvaamiseen liittyvät tekstiosuudet. Lisäksi myöntämisperusteiden nimi, rakenne ja jäsenitys on muutettu sosiaalihuoltolain mukaiseksi.

Asiointipalvelusta on poistettu kauppapalvelu järjestämistapana ja lisäksi asiointipalvelu kohdennetaan kotihoidon asiakkaille. Asiointipalvelun järjestäminen kauppapalveluna ei ole lakisääteistä, eikä siinä ole ollut asiakkaita sillä asiakkaiden palvelutarpeeseen on pystytty vastamaan muilla keinoilla. Asiointipalvelu kohdennetaan suuremman palvelutarpeen asiakkaille. Myös asiointipalvelun kysyntä on ollut vähäistä, joten näillä muutoksilla ei ole asiakas- tai talousvaikutuksia. Hygieniapalvelun myöntämistä on tarkennettu siten että se edellyttää toimintakyvyn alentumista niin, ettei itsenäinen peseytyminen onnistu ja asiakas tarvitsee peseytymisen toteuttamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön avun. Toimintakyvyn lisäksi tulee hygieniapalvelun myöntämiseen täytyä asuntoon liittyvät kriteerit, joiden vuoksi peseytyminen kotona ei ole mahdollista. Ei asiakas- tai talousvaikutuksia, koska näin on jo toimittu. Muutokset tarkentavat myöntämistä.

Turvapalvelu myönnetään jatkossa ensisijaisesti kotihoidon, vammaispalveluiden tai omaishoidon tuen asiakkaille. Turvapalvelu kohdennetaan ensisijaisesti suuremman palvelutarpeen asiakkaille ja tällä hillitään kustannusten nousua vaikka ikääntyneen väestön määrä kasvaa vuosittain. Lisäksi kirjattu tarkemmin turvapalvelun lisälaitteiden myöntämisperusteet. Ei asiakas- tai talousvaikutuksia, koska näin on jo toimittu. Muutokset tarkentavat myöntämistä.

Käsittely muissa toimielimissä

Myöntämisen perusteet käsiteltiin vammaisneuvostossa 30.10.2025 § 62 ja vanhusneuvostossa 31.10.2025 § 50. Kokouksissa ei esitetty muutoksia myöntämisen perusteisiin.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä	Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää hyväksyä ehdotetut tukipalveluiden, liikkumista tukevan palvelun ja muiden sosiaalipalveluiden myöntämisen perusteet vuodelle 2026. Mikäli valtuuston talousarviopäätöksellä on vaikutusta tehtyyn päätökseen, niin asia otetaan uudelleen käsittelyyn hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnassa joulukuussa ja tehdään uusi päätös.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.